

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

อุปกรณ์การทดลอง

1. สัตว์ทดลองใช้สุกรลูกผสม ดูริอค x (แลนด์เรซ x ลาร์จไวท์) 70 ตัว
2. เศษผักจากตลาดผักและหยวกกล้วย
3. ส่วนที่ใช้หมัก ได้แก่ น้ำตาลทรายแดงและเกลือ
4. ถังหมัก 120 ลิตร ถังอาหาร และกะละมังผสมอาหาร
5. วัตถุดิบอาหารสำหรับเตรียมอาหารสุกร เช่น ปลาช่อน กากถั่วเหลือง ฯลฯ
6. คอกทดลอง ขนาด 100 x 200 x 130 เซนติเมตร (สุกร 2 ตัวต่อคอก)
7. กรงทดลองหากการย่อยได้ 60 x 145 x 160 เซนติเมตร
8. ถาดเก็บตัวอย่างมูลสุกร ถุงเก็บตัวอย่างมูลสุกร และขวดเก็บตัวอย่างปัสสาวะสุกร
9. กรดซัลฟิวริก (H_2SO_4)
10. ตู้แช่เย็นและแช่แข็ง
11. อุปกรณ์สำหรับบันทึกข้อมูล อุปกรณ์วัดซากสุกร ได้แก่ ไม้บรรทัดเหล็ก กระดาษไข เครื่องชั่ง สายวัด

วิธีดำเนินการทดลอง

การทดลองจะแบ่งออกเป็น 2 การทดลอง ซึ่งใช้เศษผักหมักและหยวกกล้วยหมักทดแทนรำละเอียดเพื่อให้เป็นแหล่งของพลังงาน ซึ่งเศษผักที่ใช้ในการหมักจะเป็นเศษผักกะหล่ำปลี ประมาณ 90 เปอร์เซ็นต์ เศษผักคะน้าและเศษผักกาดขาว ประมาณ 10 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งวิธีการทำเศษผักหมักและหยวกกล้วยหมักได้ดัดแปลงมาจาก ชูชีพ ชีพอุดม (2549) ประกอบด้วย เศษผัก 100 กิโลกรัม ผสมกับน้ำตาลทราย 4 กิโลกรัม และผสมกับเกลือ 1 กิโลกรัม ในส่วนการหมักหยวกกล้วยมีวิธีการทำเช่นเดียวกับการหมักเศษผัก (การหมักเศษผักและหยวกกล้วยจะหมักแยกถัง) โดยจะเปิดถังอาหารหมักหลังหมักได้ 3 วันของการหมัก เพื่อทำไปเป็นอาหารสุกรต่อไป นอกจากนี้ยังมีการวัดค่า pH และหาจำนวนเชื้อ LAB ของเศษผักและหยวกกล้วยหมักโดยใช้วิธีการของ ศิริโสม ทุงแก้ว (2543)

ในการที่จะนำเศษผักถ้าเป็นพวกกะหล่ำต้องระวังอย่าให้มากเกินไปเพราะในกะหล่ำดิบจะมีพวก Anti thyroid อยู่ ทำให้ต่อม Thyroid ไม่ทำงาน ควรให้ระวังพวกสารพิษที่ได้จากยาฆ่า

แมลง (พันทิพา พงษ์เพ็ญจันทร์, 2539) ดังนั้นการนำเศษผักมาหมักผักสดจะต้องไม่มีสารพิษหรือยาฆ่าแมลง กรณีที่เป็นเศษผักจากตลาดที่อาจปนเปื้อนยาฆ่าแมลง การล้างผักอย่างถูกวิธีเป็นหนทางหนึ่งในการช่วยลดสารเคมีนั้นได้ โดยใช้โซเดียมไบคาร์บอเนต 1 ช้อนโต๊ะ ต่อน้ำ 20 ลิตร แช่ทิ้งไว้นาน 15 นาที จะลดปริมาณสารพิษได้ร้อยละ 90-95 (พรพิมล เหมโกษา, 2545)

การทดลองที่ 1 ศึกษาการใช้ส่วนผสมเศษผักหมักและหยวกกล้วยหมักต่อประสิทธิภาพการผลิตและคุณภาพซากสุกร

1. สัตว์ทดลอง

สัตว์ทดลองใช้สุกรลูกผสม (Duroc x Landrace x Large White) ทดลอง แบ่งออกเป็น 3 ช่วงตามระยะการผลิตสุกร (NRC, 1998) คือ สุกรระยะเล็ก (น้ำหนักตัว 30-55 กิโลกรัม) สุกรระยะรุ่น (น้ำหนักตัว 55-80 กิโลกรัม) และสุกรระยะขุน (น้ำหนักตัว 80-100 กิโลกรัม) จำนวนทั้งหมด 64 ตัว สุ่มสุกรออกเป็น 4 กลุ่มๆ ละ 16 ตัว แบ่งเป็น 8 ซ้ำๆ ละ 2 ตัว โดยมีเพศผู้ตอและเพศเมียในแต่ละกลุ่มจำนวนเท่าๆ กัน ทุกกลุ่มการทดลอง ให้กินอาหารวันละ 2 ครั้ง ในเวลา 08.00 น. และ 14.00 น.

2. อาหารที่ใช้ทดลอง และการให้อาหาร

โดยใช้ส่วนผสมของอาหารเศษผักหมักและหยวกกล้วยหมัก ในสัดส่วน 1:1 ผสมกับอาหารชั้นเพื่อทดแทนรำละเอียดในสูตรอาหารชั้น (ตาราง 3) การประกอบสูตรอาหารชั้นจะใช้แหล่งวัตถุดิบอาหารหลัก คือ รำละเอียด ปลายข้าว และกากถั่วเหลืองเป็นหลัก โดยในการคำนวณสูตรอาหารให้มีองค์ประกอบตามความต้องการโภชนะของสุกรตาม NRC (1998)

กลุ่มการทดลองอาหารทั้ง 4 กลุ่ม ได้แก่

2.1 กลุ่มที่ 1 เป็นกลุ่มควบคุม สุกรได้รับอาหารชั้น แบ่งสูตรอาหารเป็น 3 ช่วง น้ำหนักสุกร คือช่วงน้ำหนักตัว 30-55 กิโลกรัม น้ำหนักตัว 55-80 กิโลกรัม และน้ำหนักตัว 80-100 กิโลกรัม

2.2 กลุ่มที่ 2 ใช้ส่วนผสมของเศษผักและหยวกกล้วยหมัก (น้ำหนักแห้ง) โดยแผนการให้อาหารของสุกร ให้อาหารหมักทดแทนรำละเอียด 12.5, 25 และ 37.5 เปอร์เซ็นต์ในสุกรช่วงน้ำหนัก 30-55, 55-80 และ 80-100 กิโลกรัม ตามลำดับ

2.3 กลุ่มที่ 3 ใช้ส่วนผสมของเศษผักและหยวกกล้วยหมัก (น้ำหนักแห้ง) โดยแผนการให้อาหารของสุกร ให้อาหารหมักทดแทนรำละเอียด 25, 37.5 และ 50 เปอร์เซ็นต์ในสุกรช่วงน้ำหนัก 30-55, 55-80 และ 80-100 กิโลกรัม ตามลำดับ

2.4 กลุ่มที่ 4 ใช้ส่วนผสมของเศษผักและหยวกกล้วยหมัก (น้ำหนักแห้ง) โดยแผนการให้อาหารของสุกร ให้อาหารหมักทดแทนรำละเอียด 37.5, 50 และ 62.5 เปอร์เซ็นต์ ในสุกรช่วงน้ำหนัก 30-55, 55-80 และ 80-100 กิโลกรัม ตามลำดับ

3. วิธีการทดลอง

วางแผนการทดลองแบบสุ่มสมบูรณ์ (Completely Randomized Design; CRD) ทำการทดลองคอกละ 2 ตัว (เพศผู้ตอนและเพศเมีย) เดียวจนถึงน้ำหนัก 100 กิโลกรัม สุกรได้รับอาหารตามแผนการให้อาหารอย่างเต็มที่ และมีน้ำให้ดื่มตลอดเวลา

บันทึกน้ำหนักเมื่อเริ่มต้นทดลองน้ำหนักเพิ่มทุก 2 สัปดาห์ และน้ำหนักสุดท้ายของการทดลองรวมทั้งปริมาณอาหารที่สุกรกินแต่ละวัน เพื่อทำการคำนวณหาประสิทธิภาพการผลิตต่างๆ ได้แก่ อัตราการเจริญเติบโต ประสิทธิภาพการใช้อาหาร ต้นทุนการเลี้ยงต่อหน่วยน้ำหนักของสุกร นอกจากนี้ยังบันทึกสุขภาพการเจ็บป่วย การให้การรักษาสุกร

นอกจากนี้เมื่อสิ้นสุดการทดลอง (น้ำหนัก 100 กิโลกรัม ส่งจำหน่ายตลาด) สุ่มสุกรกลุ่มละ 8 ตัว (เพศผู้ตอน 4 ตัวและเพศเมีย 4 ตัว) มาเพื่อทำการเก็บข้อมูลคุณภาพซากในการประเมินคุณภาพซาก โดยวัดขนาดของซาก ความหนาไขมันสันหลัง ความยาวซาก วัดค่าพื้นที่หน้าตัดเนื้อสัน ปริมาณเนื้อแดงและในรูปเปอร์เซ็นต์ซาก โดยคำนวณจากวิธีการของ สัตยชัย จตุรสิทธิ์ธา (2534)

4. การวิเคราะห์ทางสถิติ

วิเคราะห์ผลการทดลองโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of variance) จากแผนการทดลอง CRD และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยด้วยวิธี Duncan's New Multiple Range Test (Steel and Torrie, 1980)

ตาราง 3 แสดงสูตรอาหารทดลองทั้ง 4 กลุ่มการทดลอง

	สูตรอาหาร	วัตถุดิบอาหาร (เปอร์เซ็นต์น้ำหนักแห้ง)						ราคา
		ปลา ยั่ว	รำ ละเอียด	กากถั่ว เหลือง	อาหาร หมัก	น้ำมัน พืช	วัตถุดิบ ปลีกล้วย*	
ช่วง น.น. สุกร 30-55 กิโลกรัม	1	44.9	25	26	—	1.5	2.6	14.48
	2	44.9	21.8	26	3.2	1.5	2.6	14.24
	3	44.9	18.75	26	6.25	1.5	2.6	14.01
	4	44.9	15.63	26	9.38	1.5	2.6	13.77
ช่วง น.น. สุกร 55-80 กิโลกรัม	1	46.9	30	19	—	1.5	2.6	13.79
	2	46.9	22.5	19	7.5	1.5	2.6	13.07
	3	46.9	18.75	19	11.25	1.5	2.6	12.79
	4	46.9	15	19	15	1.5	2.6	12.51
ช่วง น.น. สุกร 80- 100 กิโลกรัม	1	51.4	30	14	—	2	2.6	13.26
	2	51.4	18.75	14	11.25	2	2.6	12.42
	3	51.4	15	14	15	2	2.6	12.14
	4	51.4	11.25	14	18.75	2	2.6	11.86

หมายเหตุ: * = วัตถุดิบปลีกล้วย ประกอบด้วย ไดแคลเซียมฟอสเฟต (P18) CaCO₃ เกลือ และ ฟรีมิกซ์ ปริมาณ 1, 1, 0.35 และ 0.25 เปอร์เซ็นต์น้ำหนักแห้ง ตามลำดับ

การทดลองที่ 2 ศึกษาการใช้เศษผักและหยวกกล้วยหมักต่อการย่อยได้ของโภชนะของสุกรระยะรุ่น

1. สัตว์ทดลอง

สุกรทดลองใช้สุกรลูกผสม ดุริย x (แลนด์เรซ x ลาร์จไวท์) จำนวน 6 ตัว มีน้ำหนักเริ่มต้นเฉลี่ย 40 กิโลกรัม เลี้ยงบนกรงสำหรับหาค่าการย่อยได้ (Metabolic cage) เพื่อเก็บมูลและปัสสาวะของสุกร

2. อาหารที่ใช้ทดลอง และการให้อาหาร

อาหารทดลองใช้อาหารสูตรควบคุมผสมกับอาหารหมัก โดยใช้อาหารสุกรช่วงระยะน้ำหนัก 30-55 กิโลกรัม (ตาราง 3) ซึ่งในช่วงของการเก็บตัวอย่าง (Collection period) มีการใช้สารบ่งชี้ (Marker) ร่วมกับอาหารทดลองเพื่อทราบถึงปริมาณอาหารที่หลงเหลือจากการย่อยและการดูดซึม ซึ่งในการทดลองนี้ได้ใช้ ไทเทเนียม ไดออกไซด์ (Titanium dioxide; TiO_2) ผสมลงในทดลองอาหาร 0.5 เปอร์เซ็นต์ โดยเก็บตัวอย่างมูลสุกรที่มีสีเทาทั้งหมดจนมูลสุกรไม่มีสีเทา มีการให้อาหารและน้ำดื่มเต็มที่ โดยแบ่งอาหารให้กินวันละ 2 ครั้ง ในเวลา 06.00 น. และ 18.00 น. ระดับการให้อาหารหมักทดลอง ได้แก่

2.1 อาหารชั้น

2.2 ใช้ส่วนผสมของเศษผักและหยวกกล้วยหมัก (จากการคำนวณน้ำหนักแห้ง) 12.5 เปอร์เซ็นต์ ของอาหารชั้น

2.3 ใช้ส่วนผสมของเศษผักและหยวกกล้วยหมัก (จากการคำนวณน้ำหนักแห้ง) 25 เปอร์เซ็นต์ ของอาหารชั้น

2.4 ใช้ส่วนผสมของเศษผักและหยวกกล้วยหมัก (จากการคำนวณน้ำหนักแห้ง) 50 เปอร์เซ็นต์ ของอาหารชั้น

2.5 ใช้ส่วนผสมของเศษผักและหยวกกล้วยหมัก (จากการคำนวณน้ำหนักแห้ง) 75 เปอร์เซ็นต์ ของอาหารชั้น

2.6 ใช้ส่วนผสมของเศษผักและหยวกกล้วยหมัก (จากการคำนวณน้ำหนักแห้ง) 100 เปอร์เซ็นต์

3. วิธีการทดลอง

ใช้สุกรทดลอง 6 ตัว วางแผนการทดลองแบบ 6 x 6 Latin square โดยอาหารที่ให้ มี 6 ระดับ จำนวน 6 ช่วงการทดลอง แต่ละช่วงการทดลองใช้เวลา 5 วัน โดย 3 วันแรกเป็นช่วงปรับตัวของสุกรกับอาหารทดลอง และ 2 วันสุดท้ายเป็นช่วงเวลาเก็บปัสสาวะโดยเติมกรดซัลฟิวริก ความเข้มข้น 25 เปอร์เซ็นต์ ปริมาณ 50 มิลลิลิตร ลงในขวดทุกครั้งที่เก็บตัวอย่างปัสสาวะและมูล

ป.
SF
99.5
04186
2559

15178460

โดยสุ่มตัวอย่างมูล 10 เปอร์เซ็นต์ ของน้ำหนักที่ถ่ายออกมาทั้งหมดทำการเก็บตัวอย่างมูลดังกล่าว
สุกรถ่ายออกมา และนำไปเก็บไว้ที่อุณหภูมิ -20 องศาเซลเซียส ทันทีเพื่อยับยั้งการทำงานของ
จุลินทรีย์ และเพื่อป้องกันการระเหยของแอมโมเนียจากปัสสาวะจะต้องรักษา pH ให้ต่ำกว่า 2 แล้ว
นำผลการวิเคราะห์ที่มีในมูลและอาหารที่สุกรกินมาคำนวณหาสัมประสิทธิ์การย่อยได้ของโภชนะ
โดยใช้สมการ (Adeola, 2001) การคำนวณหาสมดุลไนโตรเจน และการคำนวณหาพลังงานย่อยได้
ทั้งหมด (Digestible energy; DE) และ Metabolizable energy (ME)

$$\text{สัมประสิทธิ์การย่อยได้} = \frac{\text{ปริมาณโภชนะอาหารที่กิน} - \text{ปริมาณโภชนะในมูล}}{\text{ปริมาณโภชนะอาหารที่กิน}} \quad \dots \text{สมการที่ 1}$$

$$\text{ไนโตรเจนที่ขับถ่ายในของเสีย (กรัม/ตัว/วัน)} = \text{N ในมูล} + \text{N ในปัสสาวะ} \quad \dots \text{สมการที่ 2}$$

$$\text{ไนโตรเจนที่ขับถ่ายในของเสีย} = \frac{[\text{N ในมูล} + \text{N ในปัสสาวะ}] \times 100}{\text{N ที่กิน}} \quad \dots \text{สมการที่ 3}$$

(% ไนโตรเจนที่ได้รับ)

$$\text{ไนโตรเจนที่กักเก็บไว้ (กรัม/ตัว/วัน)} = \text{N ที่กิน} - (\text{N ในมูล} + \text{N ในปัสสาวะ}) \quad \dots \text{สมการที่ 4}$$

$$\text{ไนโตรเจนที่กักเก็บไว้} = \frac{[\text{N ที่กิน} - (\text{N ในมูล} + \text{N ในปัสสาวะ})] \times 100}{\text{N ที่กิน}} \quad \dots \text{สมการที่ 5}$$

(% ไนโตรเจนที่ได้รับ)

$$\text{ค่าชีวภาพของโปรตีน} = \frac{\text{N ที่กิน} - (\text{N ในมูล} + \text{N ในปัสสาวะ}) \times 100}{\text{N ที่กิน} - \text{N ในมูล}} \quad \dots \text{สมการที่ 6}$$

4. การวิเคราะห์ทางเคมี

นำมูลที่เก็บมาวิเคราะห์หาองค์ประกอบทางเคมี ได้แก่ ความชื้น (Moisture) เถ้า (Ash) โปรตีนรวม (Crude protein; CP) ไขมัน (Ether extract; EE) เยื่อใย (Crude fibre; CF) (AOAC, 2000) และพลังงาน ด้วยเครื่อง AC-500 Automatic Calorimeter

5. การวิเคราะห์ทางสถิติ

วิเคราะห์ทางสถิติของข้อมูล โดยวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of variance) ตามแผนการทดลองแบบ Latin square ขนาด 6 x 6 และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยด้วยวิธี Duncan's New Multiple Range Test (Steel and Torrie, 1980)

สถานที่การดำเนินการวิจัย

สถานที่ทำการทดลองแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ

1. สถานีวิจัยปึงราชนก คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร และห้องปฏิบัติการ คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
2. ห้องปฏิบัติการอาหารสัตว์ สาขาสัตวศาสตร์และประมง คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา พื้นที่เขตพิษณุโลก

